

ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ



ч. 132

КВІТЕНЬ - червень

2002



Вогонь Орлиної Ради

1

ВИДАВНИЦТВО „ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ“

сердечно вітає

ПРЕСВЯЩЕННЮТО ВЛАДИКУ

СРРОТО ОРЛА ГЛІБА ЛОЖЧИЖУ

З ВИВИЩЕННЯМ ДО САНУ ЄПІСКОПА

І ПРИЗНАЧЕННЯМ НА ПОМІЧНИКА СВЯТІШОГО ПАТРІЯРХА УГКЦ

НА МНОГІ ЛІТА, ВЛАДИКО!

ГОТУЙСЬ!

ВИДАВНИЦТВО „В.О.Р.“



Мудрість Сірих Орлів

ТЕРЕНОВІ ГРИ І ЗМАГИ.

Надійшла весна, а з нею час забав, теренових гор і змагів для всієї молоді, а пластових новаків зокрема. Тому обов'язком кожного новацького виховника є застановитися над цим, чи він є підготований не ре-
реводити цей від новацьких занять.

В першу чергу ми повинні пам'ятати, що дитина з природи потре-
бує бавитися, що гра є частиною її психіки. Однак чесної гри дитина
мусить навчитися. Пластова організація докладає усіх зусиль на це, щоб
пластун якнайбільше скористав підчас теренових гор, щоб навчився чес-
ного змагу. Змаги вчать новаків не тільки вигравати, але й програва-
ти. Новак засвоює собі правила гри, вчиться чекати терпеливо на свою
чергу і шанувати права своїх друзів. В загальному він вчиться чесної
і справедливої гри.

Правила теренових гор, дисципліна і бажання бути переможцем -
вчать його не тільки способу чесної гри, але zarazом виробляють його
фізичну зручність, здоров'я і бистроту думання.

Для новака змаг чи теренова гра є поважним заняттям. Кожна це-
таль гри має для нього велику вагу і вартість. Новак виявляє у змагу
велику кількість енергії та ентузіазму. Кожний з нас мав нагоду бачи-
ти з яким захопленням новак стає до змагу. Граючись він виявляє ще й
інші ціхи своєї особистості, свого власного я.

Ік доросла людина у своїх життєвих змаганнях, так і новак вияв-
ляє свої позитивні та негативні сторінки. І так злі прикмети новака
виховник має нагоду після гри справити, а добрі відмітити та винагоро-
дити. Тим способом він сприяє новакові в розвитку його характеру.
Формування характеру є нічим іншим як напровадженням розвиваючих на-
хилів на правильний шлях, або стримування їхнього росту в злу сторону.
І власне дуже допоміжними у цій праці є змаги і теренові гри.

Тому у підготовці теренових гор і змагів для дітей новацького
віку ми повинні взяти під увагу новацькі напрямні. Пластова гра, а те-
реновий змаг зокрема, буде допоміжним чинником у психічному, фізичному
та умовому розвитку нашого новака лише тоді, коли буде добре запланован-
ний, солідно підготовлений і старанно переведений.

Передруковуємо з „Пластового Шляху“ за рік 1930 погляд великого організатора й коменданта новацьких таборів довоєнного періоду, о. Олександра Бучацького.

О. ОЛЕКСАНДЕР БУЧАЦЬКИЙ (Львів).

Пластові табори Новиків.

В цій статті хотів би я подати короткий нарис досьогочасного розвитку таборів Новиків, як також поінформувати широкі круги нашого громадянства про пляни на будуче. На самому вступі мушу зазначити, що українська суспільність присвячувала досі досить бачну увагу нашій праці й своєю оцінкою видатно морально нам допомагала. Не входячи в аналіз цього становища нашого громадянства себто не розбіраючи, чи спиралося воно на розумінню важливости нашої праці, чи на сантименті родичів — мушу признати, що розвій наших таборів у великій мірі залежний від довіря й заохоти, якою воно нас наділювало.

Минає 4 роки від з тої хаилі, як проф. Мих. Іваненко з Дрогобича, зібравши в митрополичій віллі в Корчині 11 малих новиків, організував перший табір Новиків. Розуміється, що не можна його назвати табором в стислім розумінню цього слова, бо мала кількість учасників не давала змоги переводити в цілости таборної програми. Та всетаки початок зроблено. У висліді цей перший табір показав, як важливою ділянкою в пластовому вихованню Новика є таборування й переконав про konieczність розбудови таких Таборів.

В другому таборі (1927 р.) згуртовано під проводом проф. Іваненка уже 30 учасників приміщено їх у селянських хатах в Підлютому. Цим разом Табір поставлено й переведено зовсім пляново. Одначе брак відповідного приміщення дався сильно відчувати й часами сильно перешкаджав в праці. Зарадити тому можна було тільки через поставлення відповідного, до таборування новиків приміненого будинку. Тимчасом матеріальна спроможність У. П. У. була так слаба, що будова такого лишилась наразі тільки пляном.

Третій табір (1928 р.) Новиків під проводом моім згуртував 80 учасників, приміщених в просторому будинкові Санаторії в Підлютому, яку на літний час відступив Ексц. Митрополит Головній Управі Уладу Новиків. Цим разом табір не обмежується тільки до дітей зі Львова й Дрогобича, як це було в передніх роках, але зібрав їх з цілого краю: з Рогатина, Тернополя Коломиї, Золочева, Станиславсва, Калуша, Лежайска, Кракова й і. Лікарський нагляд спочатку в руках лікаря Д-ра Мандзика а педагогічний в руках проф. Б. Заклинського. Положення табору дозволило на повне переведення таборової програми. Рівночасно помітно зросло зацікавлення серед старшого громадянства, яке частіше й у більшому числі відвідувало Табір. Висловом цього інтересу були численні статті у нашій пресі, де автори приглянувшись таборному порядку й системі підносили велику вагу пластового виховання. Для пригадки наведу кусок фейлетону Д-ра Дмоховського в «Новому Часі» (ч: 107, 108, 109). «Іхав я як батько подивитися на діти (старшу в таборі на Соколі й молодшу в таборі Новиків), в друге як лікар, врешті як громадянин, щоби самому побачити вислід переведення пл. ідеї в життя. І мушу сказати, що з кожної точки, з якої я підходив до помічання цього таборового життя, його впливу на душу й тіло дітей, вислідами я був захоплений просто очарований».

Це зрозуміння користи пластового виховання дитини, ще більше ясно виступило в 1929 році, коли до Табору зголосилось 177 учасників супроти чого Команда Уладу Новиків мусіла створити 2 Табори — один на дазньому місці в Підлютому — а другий в Підгородцях над Стриєм. Тим разом згуртували Табори дітей не тільки з Галичини, але також з Волині, Королівської Гуті, Каліша, Видгощі, Ченстохови. Зацікавлення громадянства, ще більше зросло й Табор відвідали багато наших визначних громадян та заморських гостей. Та не тільки наша інтелігенція цікавиться таборами Новиків, але також й сільське населення дуже прихильно ставиться до нашої праці. Особливо прихильне ставлення заняли громадяни села Підгородець, де — як оповідає Д-р. Гірняк — дуже часто відвідували Табор, а молоді хлопці через цілий тривок табору держали ніччу варту, щоб обороняти Табор перед евентуальним нападом.

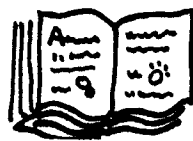
Стільки було би про досьогочасний розвиток таборів Новиків. Він наявно виказав, яке значіння мають Табори для фізичного, морального, національного та пластового виховання. Побут в Горганах, де здоровий гірський воздух, соняшна й холодна у Лімниці купіль, обильний, здоровий і не вишуканий харч, недалекі а часті прогульки, правильна руханка й гри, дали гарні висліди скріплення фізичних сил, а саме (як виказує лікарський звіт Д-р. Мандзика) скріплення серця й легенів, поширення грудної клітки, згрубіння м'язів рук і уд, значний прибуток на вазі та здоровий опалений вигляд.

Діти міста полишені звичайно на довгі вакаційні місяці без відповідної опіки забезпечує табор перед деморалізуючим впливом вулиці, Знову дітям заточенців й ученикам польських шкіл, дає змогу пізнати й вивчити історію Рідного краю, його побут, а в частих випадках і його мову. Великий гурт дітей-однодумців розбудовує в них почуття національної сили й гордості.

З пластової точки погляду Табор Новиків є не лише підготовкою чи вступом до табору юнаків, але дуже глибоко, хоч може на перший погляд непомітно, різьбить пластовий характер. У таборовиків слідна точність, підприємчивість, дбайливість про порядок комнати чи одежі, чемність, оживлення темпераменту, товариськість, гарт тіла й навикання до невигод і інше.

Дотеперішній аритметично-прогресивний розвій чисельности учасників Таборів Новиків говорить в першу чергу про конечність будови великого Табору Новиків, бо дотеперішні приміщення були або цілком невідповідні або, як Санаторія в Підлютому, хоч відповідні, непостійні. Зрозумів цю пекучу потребу наш Добродій Експ. Митр Шептицький відступаючи нам ще на цей рік Санаторію та віддаючи під будову Табору Новиків 9 моргів ліса між Соколом а Підлютом над потічком Тодором. Зрозуміла це й Верховна Пластова Команда приступаючи уже в цих місяцях до будови. Одначе головного слова зрозуміння ждемо від нашого громадянства, яке своїми щедрими дарами повинно дати доказ, що доля його молоді — а тим самим доля Нації йому не байдужа.

ЩО РОЗКАЖЕМО НОВАЦТВУ?



Анатолій Пашкевич

ПЕРШІ РАДОЩІ



За Куцановим городом понад кущистим диким сливником збігала до невеличкої річки Душнівки звивиста стежка. Хто йшов нею, неодмінно зривав дві-три сливки. Були вони маленькі, чорні, як терен, та такі смачні, що кращих і не знайдеш. Ми пролазили в густі дряпучі кущі, рвали сливи за пазуху, тож сорочки наші бралися фіолетовими плямами.

Нарвавши слив, всідалися на березі Душнівки, ласували ними і стріляли один в одного кісточками. Траплялося, що комусь-таки боляче діставалося.

Душнівка була неглибока, переходили її вброд. Горнулася річка у якийсь дивний, сивий аж до білизни, верболіз. Береги її поросли зеленим татаринням. На Зелені свята люди оберемками розносили його по хатах. Вистеляли ним підлогу, прикрашали стіни зсередини і знадвору. І тоді вулицею пливли п'яні пахощі татарського зілля. Крім п'явок, у Душнівці водилася ще й риба. Не бозна-яка, та все ж риба: маленькі бокасики з червоненькими плавниками, сикавки з поцяткованими боками і колючими жабрами та в'юни.

Кожен хлопчисько мріяв піймати хоч одну рибу. Кортіло й мені. Тож, не довго думаючи, самотужки змайстрував собі вудочку. Вудлице було з лозини, замість жилки — нитка, зате поплавець справжній: з гусячого пера, гачок з тоненького дроту, добре заточений, але без зазубня. Чіпляв я на нього глевкий хліб і закидав де глибше. Серце моє завмирало, коли починало клювати і поплавець йшов під воду. Поспіхом смикав вудлице. Бокастик, зриваючись з гачка, все ж за інерцією падав на берег. Я відкидав вудочку, схоплювався з місця й накривав його долонею.

Сикавки на хліб не ловилися, а тим паче в'юни. В'юна таким гачком не підсічеш і не витягнеш. Ловили ми їх кошиками з лози. Підводили тихенько кошика під берег і, бовтаючи ногою воду, заганяли в нього в'юнів.

Одного разу, витягаючи кошика з води, я ледь не випустив його з рук. Підняв, а в ньому аж кишать в'юни. На радощах помчав щодуху додому. Прибіг на подвір'я й загукав:

— Мамо, мамо! Де ж ви?!

Перелякана мама вибігла з хати.

— Дивіться, що я піймав!

Мама зазирнула в кошик:

— Ой, Боженьку, що ж це воно таке?!

— В'юни! — гордо, як справжній рибалка, відповів я.

— Та нащо ж ти цей дріб'язок додому: приніс? Хто ж з ним морочитися буде?

Я на мить сторопів, а потім мовив:

— Чого ж, Мурчик поласує, — і заходився висипати рибу з кошика.

Для Мурчика то було справжнє свято. Спершу він, облизуючись, поглядав то на мене, то на в'юнів. Потім підгріб лапою до себе одного, схопив у зуби й сховався з ним у кущах. І тут мама запримітила, що я без штанів.

— Ой, людоньки! Через оцих в'юнів штани загубив!

Тепер і я схаменувся, що стою лише в довгій сорочці.

Мама забігала по подвір'ї, шукаючи лозину. А що таке лозина, мабуть, кожен добре знає. Особливо коли нею колись почастивали.

Я не став чекати і вихором помчав на берег Душнівки. Від серця одразу відлягло — штани мої, латані й перелатані, лежали на траві. На той час то був справжній скарб. Штани були одні-єдині. І розлучалися ми з ними тільки тоді, коли виростили з них. Матері підлатували їх, і штани переходили у спадок меншим дітям. Тож, зрозуміло, яка то була б для мене втрата і як би мені перепало, коли б не знайшов штанів.

Другого дня, окрилений удачею, я знов узяв кошика й подався на Душнівку. В'юни не ловилися, а мені так кортіло піймати величеньку рибину. Я вже зібрався було додому, та вирішив ще раз забрести у воду. Тихенько підвів кошика під берег, забовтав ногою. Витягнув його з води і завмер від радості — у кошику звивався здоровенний в'юн. Незчувсь, як опинився вдома на подвір'ї. Мурчик уже біг до мене, нявкаючи.

— Мамо, дивіться, якого я здоровенного в'юна зловив! — перевертаючи кошика, переможно мовив я.

Раптом Мурчик вигнувся дугою, захрипів, зафурчав, шерсть на спині здибилася, і він дико, якимось не по-кошачому занявчав так, що я заціпенів.

А в'юн тим часом піднімав голову.

Мама закричала, схопила мене за руку й кинулася зі мною з подвір'я:

— Людоньки, рятуйте! Що це за дитина? В людей діти як діти, а в мене якийсь шибеник росте! Це ж треба, га?! Гадюку в кошику приніс!

Почувши оте «гадюка», я спинився як укопаний.

— Чого ти галасуєш? Що сталося? — підбігла до нас тітка Куцаниха.

— Подивися, що оце лихо приперло в двір! Це ж треба таке, га?! — торсала мене мама. — Не пушу більше з двору, сидітимеш дома сиднем, — не могла заспокоїтися вона.

— Та чого ти галасуєш на всю вулицю? Яка ж це гадюка? Ти що, не бачиш, що це водяний вуж? — казала тітка Ярина, несучи затиснутого двома дрючками водяного вужа.

Мама боязко відступила від тітки Ярини, я — від мами.

Більше в'юнів я не ловив. Закидав вудочку на бокасики і майстрував з бузини сопілки.

Мав я шевського ножа, що виорали на городі. Вигострив його на камені й вирізав з бузини палички-заготовки. Зчищав з них кору, осередок випалював розпеченим дротом, вирізав корок, як до свистка, а відтак уже пропалював кілька дірочок. Наробив я тих сопілок для всього нашого хлоп'ячого товариства. І де тільки не вигравали вони на різні голоси: на березі річки, на вулиці, в хаті. Й не раз лунало з того чи іншого подвір'я:

— А щоб тобі в голові свистіло! Де вони понабирали отих свистків?

А я ховався у сливнику, на невеличкій галявинці, й награвав на сопілці коротенькі нехитрі мелодії. Люди проходили стежкою й говорили:

— Що то за пташка так гарно співає?

— А хто її знає, може, соловей.

— Ні-і, соловей щебече, а ця тужливо тягне. Дивна пташка.

І від того у мене на душі ставало солодко й гарно...

Я, бувало, засиджувався у сливнику, мама приходила й гукала:

— Синочку! Ходи додому, пора вечеряти, вже й сонце незабаром спати вклатиметься.

— Ще трохи пограю, — просив я.

— Вже пізно, завтра награвешся!

Я неохоче вилазив із сливника, мама ніжно пригортала мене до себе, брала за руку й вела додому.

Повечерявши, я клав сопілку під подушку й засинав...

(„Мамина вишня“)

М И Ш К А - М А М У С Я

КАЗКА

Мала мишка Кришка прокинулася після короткого й неспокійного сну.

— Ма-му-у-у-сю! — запищала.

Але до ліжечка мишки Кришки мамуся не підійшла, і мишка злякалася. Швиденько сіла, обіперлась на стінку, підтягнула накривало аж під саму борідку й тихенько заплакала. Потім утерла оченята краечком накривала й почала пригадувати собі події з цілого дня.



Мамуся збудила Кришку ранесенько; вмила донечці рота і лапки, причесала-пригладила голівку й подала суху крихточку хліба; наказала чемно бавитись, нікуди з хати не виходити і нікого в хату не впускати. Мама сказала, що мусить піти роздобути поживи, бо їхні невеликі припаси вже скінчилися. Але, доки жива вона, мишка-мамуся, з голоду примирати вони не будуть.

Ще раз притулила Кришку до себе, ще раз поцілувала й пішла.

Кришка бавилась і бавилась, а мамусі нема.

Кришка прибрала хатинку, а мамусі нема...

Кришка пригадала і проказала вголос усі знані віршики, а мамусі нема...

Кришка зголодніла. З'їла останню сучку округинку хліба, а мамусі нема!

Та годі! Кришка не буде вже ні плакати, ні боятись: вона знає, що мамуся скоро надійде, тож вона терпеливо ждатьиме.

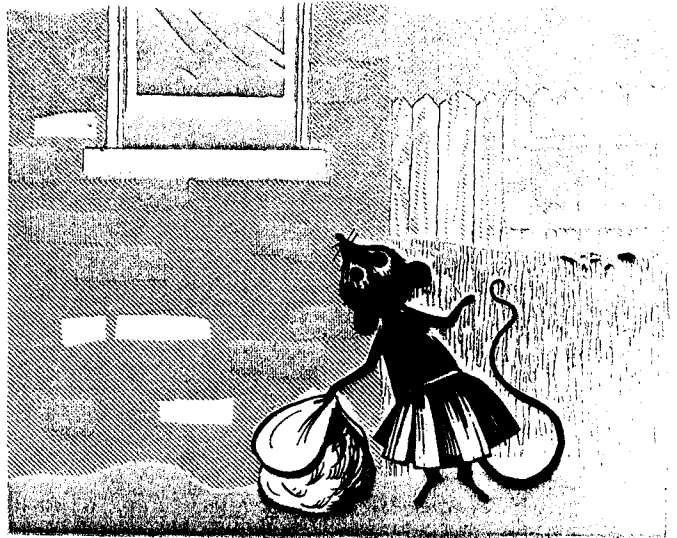
**

Вийшовши з хатки, мишка-мамуся зупинилась, наслухаючи. Потім почала обережно просуватись по під стіною льоху до сходів. Боялась, дуже боялась, але що мала робити? Відколи отой страшний котище Мурлице роздер її чоловіка й сінка, вона мусіла сама дбати про донечку Кришку і про себе.

Обережно прокрадаючись, мишка-мамуся опинилась в кухні. Всюди було тихо. Кинулась під стіл — не знайшла нічого. Метнулась до мисника — порожній. Видряпалась на стіл — не побачила нічого.

Мишка-мамуся злякано оглянулась і зрозуміла: в хаті ніхто вже не живе, люди виїхали.

Мишка кинулась до комірки, до їдальні — всюди порожньо, виметено все дочиста. А вона ж від учора нічого не їла... Щоправда, напевно з людьми подався геть і ненависний кіт, але мала їй



із цього радість, коли тепер доведеться з голоду помирати.

Та мишка-матуся не здавалась. Що б там не було, вона мусить пробратись на-

Прийняв Ісус на себе стать дитини, тої самої, що був нею в Назареті, й пішов.

Звідав найперше західні краї, бо там скорше святкують Великий Божий День.

Замішався поміж дітей, забавлявся з ними й бачив, що вони в це свято роблять та що говорять.

Від них перейшов Ісус на північ. Та тут ще було холодно: ні зелені, ні квіток...

Стелилися густі мряки, цяпав дрібний дощик, а то й пролітав білий сніжок.

Маленький Ісусик сховав свої Божі ручки в свитину й, не барячися там довго, злинув на південь, в Україну.

Аж тут усміхнувся радісно.

Всюди було гарно, тепло, привітно. Земля прибралася пишно в зелень та квіти.

Пташенята щебетали Богові хвалу, а в усіх церквах дзвонили дзвони...

Ісусик став своїми Божеськими ніжками на Українську землю.

Саме відправилося по всіх церквах Воскресне Богослужіння. Дзвони гуділи радісно, а діти виводили на майдані гаївок.

Хлопці раз у раз бігли до дзвіниці й били в дзвони, а дівчатка виспівували:

«...Ой, так, так сіють мак!»

Ісусикові дуже подобалися українські діти. Він пішов між них і бавився разом.

Коли ж скінчилася гаївка, діти обступили його радісно.

— Дивіться, чужа дитина! — сказала Марійка.

— Як ти зовешся? — спитав Петрусь.

— Я так зовуся, як мене кличете кожної днини. Кожної ж днини молитесь: «Ісусе, Сине Божий, помилуй нас!»

— А чий ти?

— Божий.

Діти не розуміли, що це значить, та й загомоніли:

— Це якийсь сирітка!

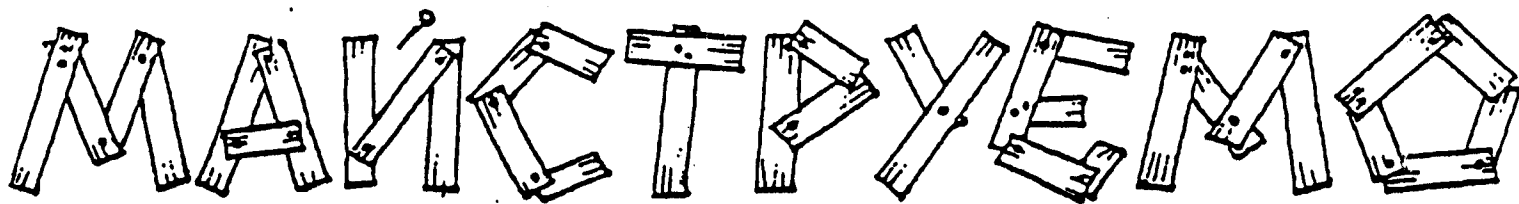
— Зажди, я тобі щось дам! — сказав прихильно Володко. Він побіг та приніс кусень білої паски й двоє варених яєць.

— Бачиш,— сказав,— у нас на Великдень не годиться варити, бо це дуже велике свято! Тому кожна мама пече й варить наперед, щоб було що на свято їсти. На,— сказав щиро,— ці яєчка, бо, може, ти голоден.

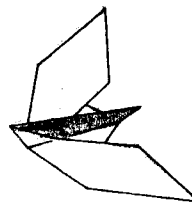
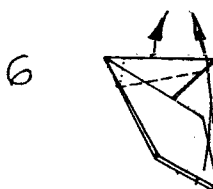
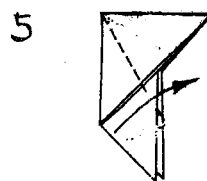
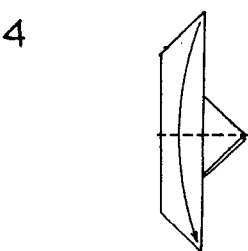
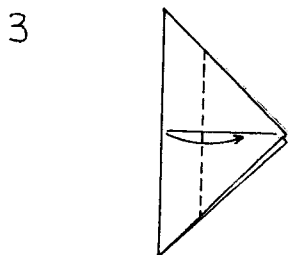
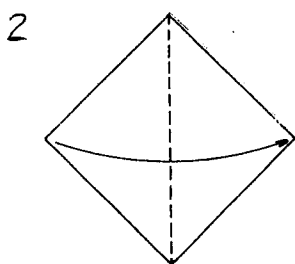
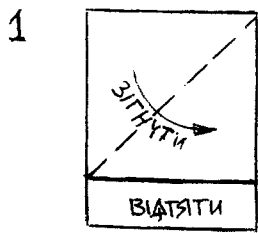
Ісусик взяв яєчка, сердечно подякував хлопчикові й пішов...

А там, у небі, сказав:

— Таки найкраще святкують моє Воскресіння в Україні. Треба за це українських діточок поблагословити кращою долею.



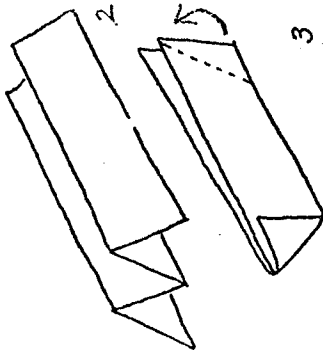
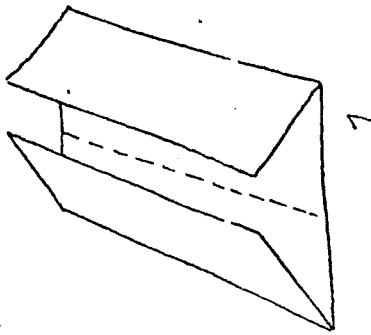
ГОЛУБ (ПАПЕРОВА СКЛАДАНКА)



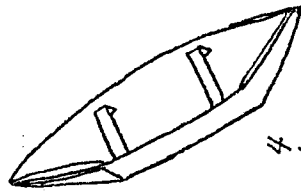
ГОТОВИЙ ГОЛУБ

Рибальський ковчег

Поскладати так:



ПРИКЛЕЇТИ КУТКИ



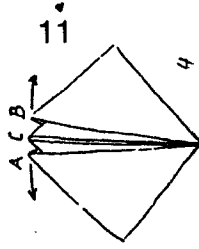
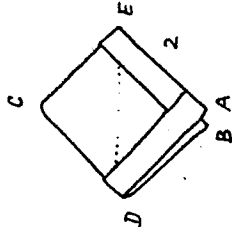
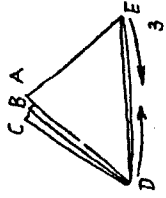
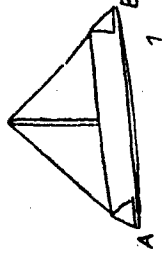
ВІРІЗАТИ СМУЧКИ
ПАТЕРУ ДЛЯ "СИДІННЯ"
І ПРИКЛЕЇТИ

Подала С. О. Наталя Кияк

Жу що, судна на воду! Поплиши!

Жораблю

Поскладати так:



Тепер можна розмалювати

Хоробочка для писанки.

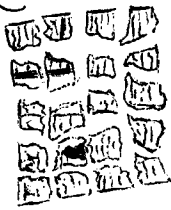
1. Рубимо яйце з пластиліну.



2. Розрізаєм його навпіл.



3. З тонкого (газетного) паперу робимо багато клптиків (2x1см). Готуємо клей (типу ПВА) ґн суміш, яка його зміниют (мука + вода) варені



4. Намазуем половинки олією, щоб лепір не прилипав до пластиліну.



5. Накладаем щільно один шар з кусочків на половинки, попередньо змочивши їх у клеї, і намазуем його клеєм.



6. Так робимо 10-20 разів (чим

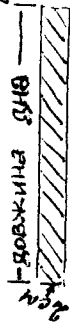
більше, тим міцнішою буде коробочка)
Кладемо на деякий час, щоб пап'є-маше добре засохло.

7. Відрізаємо по краях двох половинок зайві кусочки газети, щоб мати одинякові і акуратні половинки.



8. Покриваєм кілька разів густою білою фарбою обидві частини.

9. Вирі заємо смужку картону і приклеюємо її з середини одної половини, щоб коробочка закривалась.



10. Розмальовуємо дві половинки...



... і писанку вже є де сховати!

Діти Співають

ПЕРША ПТАШКА -ОДИН ГОЛОС-

ПОМІРНО
mf

СЛОВА-Л. КОЛОМІЄЦЬ
МУЗИКА-М. СТЕЦЕНКО



І. ЙШЛО ДІВ - ЧАТ - КО ПО ЛЬО - ДУ НА УЗ - ГІР' - Я, БА - ЧИТЬ ПТАШ - КА

У СА - ДУ ЧИС - ТИТЬ ПІ - Р'Я А НАВ - КРУГ СИ - МО - ВА МЛА, СНИГ ЛІ - ТА -

Є, ЗУ - ПИ - НИ - ЛА - СЯ МА - ЛА І ПИ - ТА - Є, ЗУ - ПИ - НИ - ЛА -

СЯ МА - ЛА І ПИ - ТА - Є: / НУ

2. ЧИ НЕ РАНО З ЧУЖИНИ ТИ ПРИМЧАЛА?
ЩЕ Ж, ПТАШИНО, ДО ВЕСНИ ДНІВ ЧИМАЛО.
БАЧИШ В ІНЕЇ САДИ, ТИХІ, СИНІ.
ОЙ ЗАМЕРЗНЕШ ТИ, ГЛЯДИ НА КРИЖИНІ.

3. НЕ ТУРБУЙСЯ, ДІВЧЕНЯ, ТИ ЗА МЕНЕ:
СКОРО ВДЯГНЕТЬСЯ ЗЕМЛЯ У ЗЕЛЕНЕ.
НЕ ЗАМЕРЗНУ Я, МАЛА, НЕ ЗАМЕРЗНУ,
БО НА КРИЛАХ ПРИНЕСЛА СОНЦЕ Й ВЕСНУ!

(„Збірник пісень“)



МАТУСИНА ХУСТИНА

Повільно. З прискоренням

Вий-ду зран-ку в си-ні го-ри, гля-ну на до-ли-ну.
Зас-пі-ва-ю про ма-ту-сі

чер-во-ну хус-ти-ну. Ой, рі-ді, рі-ді-да, рі-ді, рі-ді

да-на. рі-ді, рі-ді да-на. //рі-ді, рі-ді да-на.

Вийду зранку в сині гори,
Гляну на долину.
Заспіваю про матусі
Червону хустину.

Приспів: Ой, рі-ді, рі-ді да,
Рі-ді, рі-ді дана.
Ой, рі-ді, рі-ді - да,
Рі-ді, рі-ді дана.

Заспіваю про хустину
Таку, як калина.
Чують гори мою пісню,
Чує полонина.

Приспів.
Червоніє калинонька
В зелених листочках.
Моя ненька така файна,
А я її дочка.

Приспів.

(„На крилах пісні“)



БЛАГОСЛОВИ, МАТИ

Українська народна пісня-веснянка

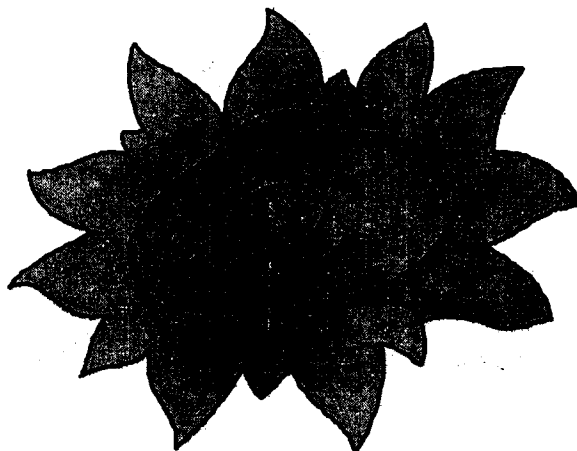
Помірно

Бла - гос - ло - ви, ма - ти, вес - ну за - кли - ка - ти,
 вес - ну за - кли - ка - ти, зи - му про - вод - жа - ти.

Благослови, мати
 Весну закликати,
 Весну закликати
 Зиму проваджати.

Ой весно, весно,
 Що ж ти нам принесла?
 Принеси нам в хату
 Радості багато.

В комеру — достатки,
 На поле — дозвілля,
 Зелен-розмарину —
 На моє весілля.



(„Пісенник“)

Новацький Танок



ЯГІЛОЧКА.

(ДОБУТОВИЙ ХОРОВІР.)

Я - гі - ло - ч - ка, Я - гі - ло - ч - ка, Я - гі - ло - ч - ка,
 до - ч - ка, ус - та - ла, ра - не - сень - ко, ви - ш - ла - ся
 на - ву - ли - цю, на - ву - ли - цю, на - ву - ли - цю,
 на - ву - ли - цю, на - ву - ли - цю, на - ву - ли - цю.

Дівчата беруться за руки і творять коло. В середину заходять дівчина. Вона схиляє голову /на один бік/ і складає руки, немов спить. Коло дівчат кружляє навколо "Ягілочки" і співає:

Ягіл, Ягілочка,
 Ягайлова лочка,
 Устала ранесенько,
 Вишла ся білесенько

"Ягілочка" руками рук удає, ніби вона встала й умивається, а коло співає далі:

Ягіл, Ягілочка,
 Ягайлова лочка,
 Голівоньку чесала,
 Стяжечки налівала.

Дівчина показує все, про що співається у пісні, а коло співає даліше:

Ягіл, Ягілочка,
 Ягайлова лочка,
 На вулицю вишла
 Нов зіронька зійшла.

Ягілочка ходить по колі, ніби гуляє, хор співає:

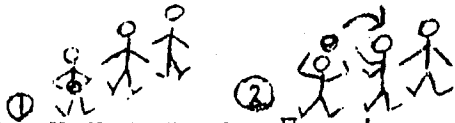
Ягіл, Ягілочка,
 Ягайлова лочка,
 Квітоньки збирала,
 Віночок заплітала.

Нарешті хор прискорює темп співу й танцю на закінчення пісні:

Ягіл, Ягілочка,
 Ягайлова лочка,
 Вибери собі дівчину,
 Як червону калину.

У цьому "Ягілочка" підбігає до однієї з дівчат і вибирає її "Ягілочкою", а сама стає в коло і гра починається наново.

1. Дівчата поділені на групи. У всіх групах однакове число дівчат. Кожна група має відбиванковий м'яч. Групи уставляються гусаконм одна біля одної.



Дівчата стоять у розкроку. Перші мають м'яч і передають його понад голову другим, ті третім і т. д. Останні повертають м'яч до перших передаючи його поміж ногами. Коли м'яч доходить до першої, вона подає його понад головою другій, а сама біжить чим скоріше на кінець. Гра продовжується. Виграє група, що перша закінчила її.

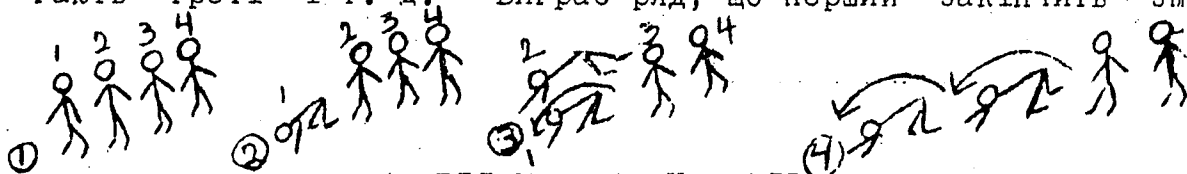
2. ГАДЮЧИЙ БІГ.

Дівчата поділені на групи, уставлені гусаконм, держать одна одну за по-яс. На даний знак біжать оттак тримаючись до означеного предмету/при-стиковик, крісло, /, оббігають його не розриваючи гусака і повертаються на своє місце. Коли гусак розірветься, тоді мусять полочитися і біг продовжується. Усі групи мусять оббігати визначений предмет у тому са-мому напрямі.



3 ПЕРЕСКАКУВАННЯ.

Дівчата стоять у рядах, одна за одною. На даний знак, перші у рядах бідбігають чотири кроки перед ряд, клякають приклонючись до зем-лі. Тоді другі у рядах забігають, перескакують їх у розкроці, бі-жать ще чотири кроки і приклякають такимже способом. Тоді вибі-гають треті і т. д. Виграє ряд, що перший закінчить змаг.



4. ВІДБИВАНКА У КОЛІ.

Дівчата у групах з однаевим числом. Кожна група уставляється у колі. Кожне коло має відбиванковий м'яч. На даний знак дівчата починають по-давати у колі м'яч відбиванковим способом. Кожна дівчина, що подає м'яч голосно подає число подачі. Прикл. перша каже один, друга два іт. д. М'яча не вільно опустити на землю ні зловити в руки, а лиш подавати.

В разі перерви у подаванні, треба починати числити спочатку. Виграє група, що досягла найскоріше 20. Числити можна теж на час.

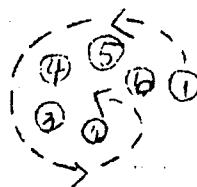
5. ВІДБИВАНКА СИДЯЧИ

Грається як попередньо лиш сидячи в якійнебудь позиції, прим. по ту-рощки.

6. БІГ У КОЛІ

Дівчата поділені на кола, з однаковим числом, сидять. Кожна дівчина має своє число. Провідниця викликає число. Дівчата, у кожному колі, із тим числом встать, оббігають коло найскоріше і сідають на своє місце.

Виграє група, в якій дівчина із викликаним числом найскоріше повернулася на своє місце. Числити можна на пункти, наприклад: хто досягне найскоріше - 7 пунктів, або теж на час наприклад: хто буде мати більше пунктів у 2 хвилинах.



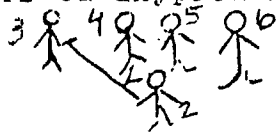
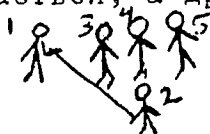
7. НАЙДОВШИЙ КРОК

Дівчата стоять рядами. Кожний ряд має свого суддю. Усі у ряді по порядку роблять кроки, числячи їх, до визначеної віддалі. У кожному ряді зчисляється кроки. Виграє ряд, що зробив найменше кроків. Кроки числяться лиш в одному напрямі.



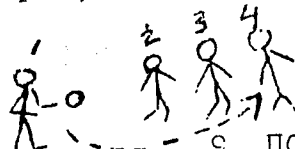
8. ПЕРЕСКАКУВАННЯ ЧЕРЕЗ ШНУР АБО ДРУЧОК

Дівчата у рядах. - Перша і друга тримають шнур у висоті кісток і біжать з ним на кінець ряду. Під час бігу усі інші дівчата у ряді перескакують через шнурок. Коли ці дві добіжать до кінця ряду, перша лишається, а друга біжить зі шнурком назад на початок ряду

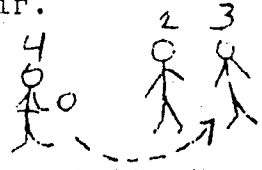


подає другий кінець третій і вони знову біжать на кінець ряду, тримаючи шнурок на висоті кісток, а всі інші перескакують його і т. д. Виграє ряд, що найскоріше закінчив біг.

(a)



(б)



9. ПОДАВАЙ М'ЯЧ

Дівчата у рядах, одна за одною. У кожному ряді однакове число дівчат. Перша у ряді подає м'яч вправо, правою рукою. Остання біжить з м'ячем на початок ряду і знову подає м'яч. Передавати можна лиш правою рукою.

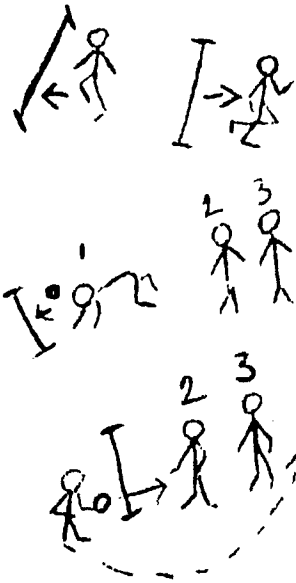
10. Те саме, лиш подавати лівою рукою.

19

II. ХТО СКОРІШЕ

Групи стоять у рядах. 20 кроків перед кожним рядом лежить шнурок, зв'язаний у формі кола. На знак, перші у рядах вибігли туди, беруть шнур із землі, вкладають через голову і кладуть на землю.

Тоді знову підносять його, не рухаючись із місця, переносять через голову і знову кладуть на те місце звідки взяли. Тоді біжуть до ряду, вдаряють других у ряді, ті зчерги біжуть і роблять те саме.



12. БІЖИ ЯК БУЗЬКО

Дівчата у рядах. У віддалі 20 кроків перед ними лінія. Перші у рядах, тримаючи правою рукою ліву ногу, на правій скачуть по лінії. Там міняють ноги і скачуть на лівій назад до ряду. Там доторкають наступних, тоді ці скачуть таким же способом. Виграє ряд, що перший покінчив біг.

13. ПОСУВАЙ М'ЯЧ ГОЛОВОЮ

Дівчата у рядах. Перші у рядах, ідучи на руках і ногах, посувають м'яч головою до означеної цимети /10 кроків/. Тоді бере м'яч у руки і кидає його другій у ряді, а сама йде на кінець ряду. Ряд, що перший закінчить - виграє.

14. ПОСУВАЙ М'ЯЧ ГОЛОВОЮ ТУНЕЛЕМ

Дівчата стоять у рядах у розкритті. Останні у ряді мають м'яч. Вони лізуть поміж ногами дівчат у ряді, посуваючи м'яч головою. Коли вже перелізли весь "тунель" до переду, стають перед рядом і передають м'яч понад головою на кінець ряду. Тоді остання починає знову перелазити з м'ячем до переду і т. д.. Виграє ряд, що перший покінчив перегони

15. ПОДАВАЙ М'ЯЧ КОШІВКОВИМ СПОСОБОМ

Одна із дівчат стає 10 кроків перед рядом і подає м'яч кошівковим способом - перед грудьми, напрямляючи на груди першої дівчини у ряді. Ця ловить м'яч, тим способом відкидає його і біжить на її місце і т. д. Ряд, що перший покінчив виграє.

16. БІГ НА ЧОТИРЬОХ

Всі в рядах однакового числа. Перша у ряді йде на чотирьох до означеної мети, обертається і таким самим способом вертається до ряду, доторкає наступної і йде на кінець ряду. Тоді друга починає біг.

Самодіяльна Гра

20



Двоє жадібних ведмежат



алеко-далеко за синіми горами ріс густий дрімучий ліс. У тому лісі жила ведмежа сім'я: батько – старий ведмідь, мати – ведмедиця і двоє маленьких ведмежат. Коли батьки ходили на полювання, ведмежата самі zostавалися вдома і гралися біля барлогу.

Одного разу надокучило їм гратися, вирішили вони подивитися, що робиться в лісі. Ідуть-ідуть і раптом бачать – дорога, а на ній повно возів та людей.

Ведмежата припишкли в кущах і пильнують за дорогою. А вона вся у вибоїнах, ямах та ритвинах, і вози так трясе та підкидає, що люди ледве сидять на них. Це дуже розвеселило ведмежат і насмішило до сліз.

Зненацька почулося пронизливе рипіння – то їхав величезний віз. Він аж угинався від усякого добра. Ведмежата зацікавлено стежили, що ж буде далі.

А далі сталося те, чого вони й не ждали. Одне колесо

воза вскочило в яму, а з воза впало ніби велике колесо чи круглий камінь і покотилося в кущі.

Ведмежата вирішили подивитися, що то таке. Підбігають, розсувають гілля і бачать великий круг жирного і дуже ласого сиру. Вони від подиву аж роти пороззявляли.

– Ми його з'їмо! – вигукнули ведмежата в один голос.

Взяли вони той сир і віднесли в гущавину, щоб там порівну поділити. Але як це зробити? Кожне хотіло ділити саме, та боялося, що більший шматок може дістатися другому. Ведмежата почали сперечатися, гарчати одне на одного і зняли такий галас, що чутно їх стало дуже далеко.

А саме на ту годину неподалік бігла лисичка. Почула вона розпачливі голоси ведмежат, підійшла та й питає:

– Чого це ви сперечаетесь, ведмежата?

Ведмежата розповіли їй про свою біду й попросили допомогти.

– Хіба ж це біда? – здивувалася лисичка. – Зараз я поділю між вами сир. Це зовсім неважко.

– От добре! – зраділи ведмежата.

І хитра лисичка почала ділити той сир. Вона розламила його надвое, але в око одразу впало, що шматки нерівні.

– Цей більший! – зарепетували вмить ведмежата.

Лисиця їх заспокоїла:

– Цитьте! Зараз усе буде гаразд. – І відкусила добрячий шматок від більшої частини та й проковтнула. Тепер більшою стала друга частина.

– Знову нерівно! – занепокоїлися ведмежата.

– Годі вже вам, – сказала лисиця. – Я добре знаю, що роблю. – І знову відкусила від більшого шматка. Ледве повертаючи язиком, бо в роті в неї повно смачного сиру, додала: – Ще трохи, і буде порівну.

Лисиця ділила сир далі, а ведмежата тільки тупцяли волохатими лапами та водили чорними носиками від меншого шматка до більшого, від більшого до меншого.

Так лисиця ділила сир, поки наїлася досхочу. На-

решті шматочки стали однакові, а ведмежатам майже нічого не залишилося.

– Ну що ж, – сказала лисиця, – хоч шматочки й маленькі, зате однакові. Смачного вам, ведмежата! – і, майнувши хвостом, зникла у лісі.

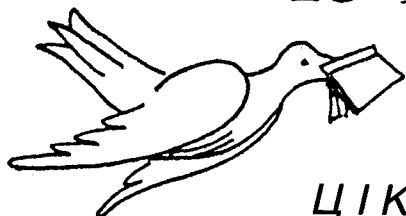
Ведмежата подивилися на рештки сиру й дуже зажурилися.

– Ось бачиш, – сказало одне, – якби ми були довірливіші й не такі жадібні, то самі ласували б смачним сиром.

Так завжди буває з тими, хто жадібний.



ІЗ ПРИРОДНИЧОГО ЗАПИСНИКА



ЦІКАВЕ ПРО РОСЛИНИ

Рослини-охоронці.

- *Чорнобривці* виділяють фітоциди, які вбивають мікроскопічних черв'яків (нематод), що висмоктують соки з полуниці і садової суніці, картоплі та інших рослин.
- *Календула (нагідки)* охороняють клумби від шкідників квітів.
- *Красоля велика (капуцин, настурція)*, висіяна поміж помідорами, капустою, картоплею та іншими овочевими культурами, відбиває бажання у метеликів багатьох шкідливих видів відкладати яєчка на овочі.
- *Маруна червона (ромашка червона, піретрум червоний, златоцвіт)*, посіяна навкруги яблунь по пристовбурному колу, допомагає захистити дерево від ряду шкідників, зокрема від яблуневої плодожерки та тлі.

Дивовижне у рослинному світі України.

- Флора України відзначається різноманітністю. На території країни налічують до 16000 видів нижчих і вищих рослин, у тому числі судинних рослин 4400 видів.
- Найбагатша видами флора Криму (понад 3000 видів) та Карпат (понад 2200 видів).
- Найстарішим деревом в Україні вважається 1300-річний дуб в урочищі Юзефін Рівненської області. У селі Верхня Хортиця росте 800-річний дуб, під яким, за легендами, стояли загони руських князів Олега та Святослава, відпочивали Б. Хмельницький, Т. Шевченко, І. Рєпін, М. Лисенко. Охоплення його стовбура – понад 8 м. У країні взято на облік 3295 унікальних дерев віком понад сто років.
- Рекордсменами по висоті можна вважати модрину європейську в Рахові, яка у 140 років мала висоту 54 м, а також кілька ялиць в урочищі Чемернар Берегометського лісокомбінату на Буковині. Їхня висота сягає 45 м.
- Найменше дерево з тих, що ростуть в Україні, - верба туполиста. Висота її - 12-15 см. Зустрічається на вологих вапнякових скелях в альпійському поясі Карпат, зокрема на горі Близниця.
- Найменшу квітку серед рослин України (діаметром 0,5 мм) має водоплаваюча рослина – ряска мала, котра водиться у стоячих водах по всій країні, та вольфія безкоренева, яку найчастіше можна побачити у водоймах лісостепу.

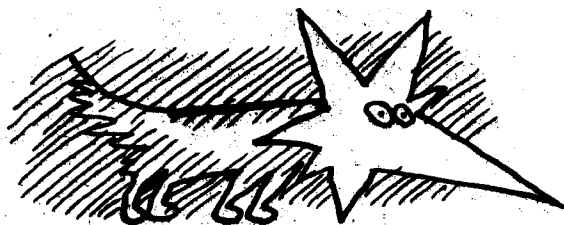
Рослини-орієнтири

● Квітковий годинник

Години	Місяці	Рух пелюсток	Назва рослин
<i>Ранок</i>			
3-4	VII	Розкриваються	Козелець луговий
4-5	VI	— " —	Шипшина польова
5-6	VII	— " —	Чорноягідний пасльон
6-7	VII	— " —	Кульбаба, осот городній, троянда зморшкувата, цикорій, льон, картопля, бородажник
— " —	VIII	— " —	Латук багаторічний
7-8	IV	— " —	Тирлич безстебельний
7-8	VI	— " —	Пазник лапчастий
7-8	VII	— " —	Дзвіночок кропиволистий, нечуй-вітер волохатий
8-9	VIII	Розкриваються	Відкасник безстебельний, осот польовий, водяна лілія
— " —	IV	— " —	Горицвіт
— " —	VII	— " —	Соколинний переліт
9-10	VIII	— " —	Салат
— " —	IV	— " —	Лісова фіалка, кислиця, мати-й-мачуха
— " —	V	— " —	Лісова лілія
— " —	VI-VII	— " —	Ешпольція
— " —	VIII	— " —	Нагідки
— " —	IX	— " —	Зимовець або осінник
10-11	IV	— " —	Сон-трава
— " —	VI	— " —	Абутилон
11-12	VII	— " —	Никандра можжуховидна
<i>Післяобідня пора</i>			
12-13	VIII	Закриваються	Осот польовий
13-14	VII	— " —	Пазник лапчастий, осот го- родній
— " —	IX	— " —	Салат
14-15	VI	— " —	Кульбаба
— " —	VII	— " —	Картопля
— " —	VIII	— " —	Цикорій
15-16	VII	— " —	Ешпольція, никандра мож- жуховидна
16-17	IV	— " —	Крокус жовтий
— " —	VII	— " —	Льон
— " —	IX	— " —	Нагідки
17-18	III	— " —	Сон-трава
— " —	IV	— " —	Лісова фіалка, кислиця, мати-й-мачуха
— " —	IV	— " —	Лісова лілія
— " —	VII	— " —	Абутилон

Години	Місяці	Рух пелюсток	Назва рослин
18-19	IV	Закриваються	Горечавка безстебельна
— " —	IX	— " —	Колючник безстебельний
— " —	VII	Розкриваються	Волдирник
— " —	III	Закриваються	Лютик їдкий
19-18	VI	— " —	Соколиний переліт, троянда зморшкувата
— " —	VII	— " —	Біле латаття
19-20	IX	— " —	Шипшина польова
20-21	IX	— " —	Смолівка обвисла
— " —	VII	— " —	Цариця ночі (<i>закривається о 2 год.</i>)
21—22	VII	— " —	Смолівка нічноцвітна

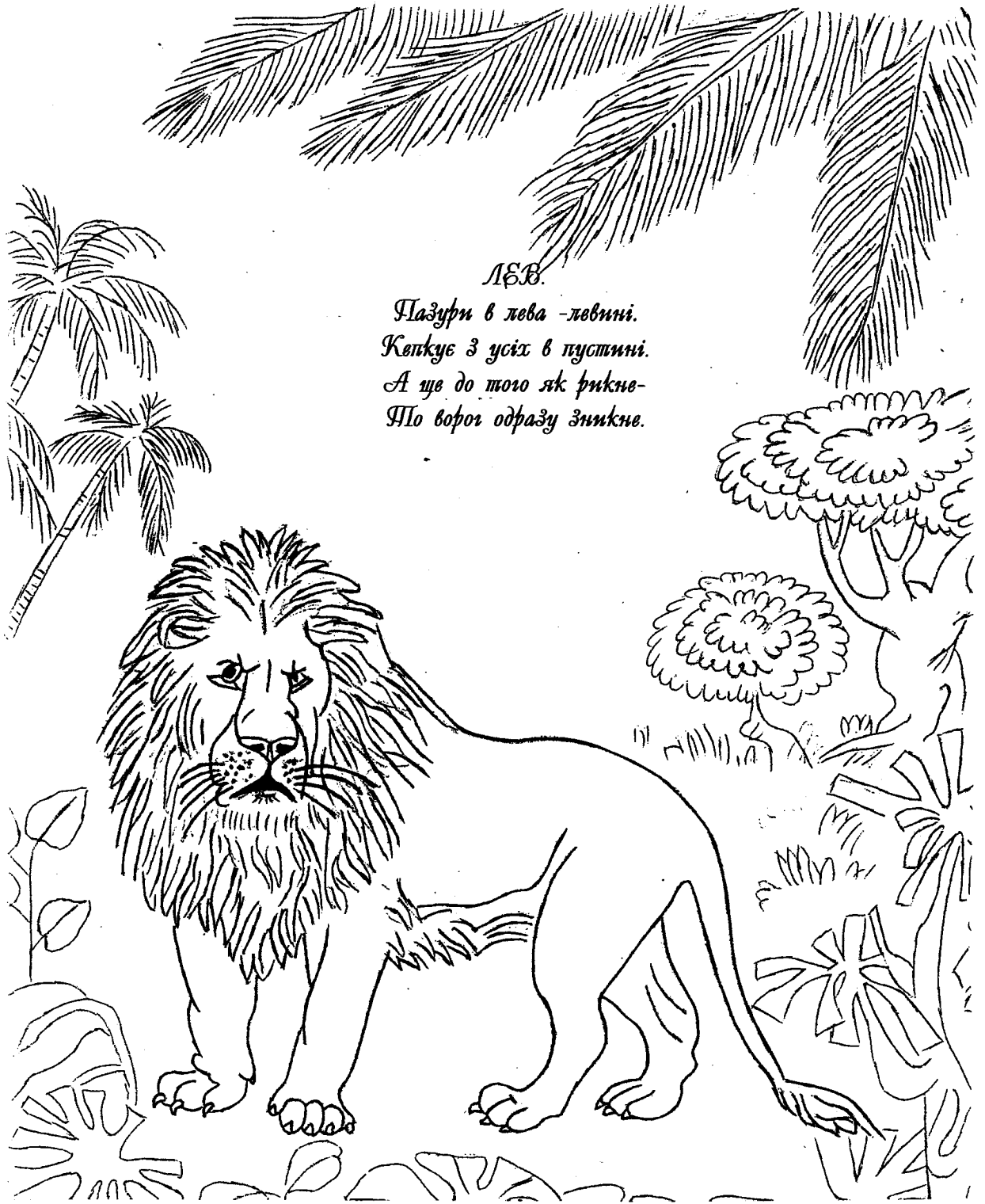
Подала С. О. Ліда Пруська



ЯК МИ КАЖЕМО НА СОБАК

СОБАКА	ПЕС	ЦУЦИК	
СОБАЧКА	ПЕСИК	ЦУЦЕНЯ	ЩЕНЯ
СОБАЧЕНЯ	ПЕСЕНЯ	ЦУЦЕНЯТКО	ЩЕНЯТКО

Подала С. О. Юля Жданович



Л&В.

Пазурн в лева - левини.
Кепкує з усіх в пустинні.
А ще до того як фукне-
Що ворог одразу зникне.

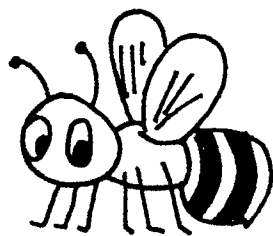
РОЗГАДАЙТЕ



27

- Такий пан до нас загостив, що весь світ позолотив. (Сонце)
- Що це таке, що б'є тебе в лице, а ти не знаєш, що це є? (Вітер)
- Заревів віл на сто гір, на тисячу городів. (Грім)
- Хто без рук стукає? (Град)
- У лісі при дорозі стоїть на одній нозі. (Гриб)
- Латка на латці, а голки не було. (Капуста)
- Сидить низько під пеньком, накрив голову брильком. (Гриб)
- Сидить Марушка в семи колушках; хто її роздягає, то сльози проливає.
(Цибуля)
- Стоїть при дорозі на одній нозі і шапочку має, та нікого не вітає. (Гриб)
- Хто носить голову на нозі? (Гриб)
- Без вікон, без дверей повна хата людей. (Гарбуз)
- Крізь землю пройшов, червону шапочку знайшов. (Гриб)
- Поля скляні, а межі дерев'яні. (Вікно)
- Що то за гість, що сам себе їсть? (Свічка)
- Завжди їсть, а ніколи ситим не буває. (Піч)
- Без чого світ не мав би кінця? (Без букви „т“)
- Скільки книжок можна вложити в порожню торбу? (Одну)
- В котрому місяці люди найменше їдять? (В лютому)
- Що є між небом і землею? (Буква „і“)
- Хто без ложки їсть? (Звір)
- Маленька, зелененька, вліті голосненька; як зима до хати – лягає твердо спати.
(Жаба)
- Хто має гребінь, але ніколи не чешеться? (Півень)

Подала С. О. Надя Кулинич



ПРИКАЗКИ

Як собаку годують, так він і гавка.

Ж Ж Ж

Батьки глядять дочку до вінця, а чоловік до кінця.

Ж Ж Ж

Введення прийде, свят наведе.

Ж Ж Ж

Всяке нещастя легше переходити удвох.

Ж Ж Ж

Два гриби в борщ - забагато.

Ж Ж Ж

Допитався хліба в чорта.

Ж Ж Ж

Закохався, як чорт у суху вербу.

Ж Ж Ж

Зорі - то душі людей; якщо людина праведна - зоря ясна, а як ні - то темна.

Ж Ж Ж

Кожний має свій хрест: хто дерев'яний - легший, а хто залізний - тяжчий.

Ж Ж Ж

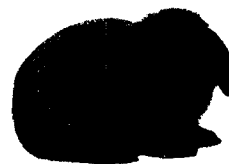
Крук крукові ока не виколе.

Ж Ж Ж

Маленька праця краща за велике безділля.

Ж Ж Ж

На Бориса-Гліба нема в коморі хліба.



Злинуть воскресні пісні,
Сядуть на наші поля;
Вже у весняному сні
Чує їх рідна земля.

З гір їх несе вже струмок,
Шум їх вітає в гаях;
Дай їм крилець ластівок,
Весно, дай сонячний шлях!

Буде Великдень у нас,
Празник без горя і сльоз;
Руку подасть наш Спас,
Волю нам дасть наш Христос.

КВІТЕНЬ

Весно, весно! Перші квіти
розцвітають на землі.
Сині проліски привітно
зводять вінчики малі.

І хоч, може, буде влітку
більше квітів запашних,
та для нас найперша квітка
наймиліша від усіх.

Ми завжди її помітим,
з лісу в дім принесемо.
І тому цей місяць Квітнем
по заслuzі ми звемо.

ТРАВЕНЬ

Ось і Травень, ясний Травень
празниково землю вбрав
в одяг свіжий та яскравий
із рясних зелених трав.

А в садочку білим цвітом
вкрилась яблунь запашна.
І нарешті з теплим літом
зустрічається весна.

Відки не вийшов наш враг,
Зломить його наш опір;
В гору піднятий наш стяг
Блисне вогнем нових зір.

Жах добереться до варт
Наших одвічних тюрем;
Дасться нам сила і гарт,-
Ми своє жниво зберем.

Чуєте, браття, вже дзвін,
Дзвін великодніх пісень?
В гурт один кличе нас він;
День воскресіння – наш день!

Василь Щурат
(Подала С. О. В. Димитрова)

ЧЕРВЕНЬ

Той, хто бачив, як розкішні
маки вогняно цвітуть,
як в садках дозрілі вишні
аж гілки додолу гнуть,

той, хто в пору косовиці
на узліссі поміж трав
соковиті полуниці
в повні кошики збирав, –

той розкаже сам, напевно,
чом це здавна між людей
на Україні зветься Червнем
перший літній місяць цей.



Звичай обманювати в день Першого квітня існує майже в усій Європі й Азії. Його початок губиться у сутінках старовини.



Індійці напередодні весняного рівнодення, що за старим літочисленням припадає на перші дні квітня, святкували народження бога Шіви. Вони показували сценічні вистави, в яких обманювали один одного і вірили, що цим вони задобрять своє божество.

У Давньому Римі (це було ще в II ст.) навесні, коли дні ставали довшими, кожного року влаштовували забави, які завжди містили нові вигадки. Римляни були єдиним народом, що уласкавлював забавами, веселоцями та жартами божество, яке називалося Сміхом.

В Англії Перше квітня - це день усіх дурнів. Обманутий у цей день іменується квітневим дурнем.

У французів обман у день Першого квітня називається «квітневою рибою». Розповідають, ніби походить ця дивна назва від того, що першого квітня утік із в'язниці король Людовик XI-ІІ. Він переодягнувся в одяг селянина і

переплив річку, «як риба». Звичайно, таке пояснення є дуже сумнівним, адже звичай обманювати у день Першого квітня був задовго до того, як жив король.

У німців здавна існує традиція в день Першого квітня посилати хлопця до сусідів чи знайомих, щоб він побачив або попросив те, чого не можна ані побачити, ані попросити. Наприклад: голос якогось птаха, або свист диявола. Це у них називається «послати у квітень».

У нас в Україні серед сільського населення цей звичай був невідомий, хоча у місті про нього знали. Ймовірно, що до нас його принесли німці ще у XII столітті.

Відійшов у далеке минуле дохристиянський бог Сміху. Вже давно люди перестали його уславлювати, а звичай залишився. І в сонячний теплий день 1 квітня на дитячих майданчиках, в шкільних коридорах і навіть по телефону лунає дитячий сміх. Діти і молодь милими жартами-обманами розвеселяють одне одного.

НА МОРЕ ІДЕМО

«На море ідемо, на море!» –
Сказала мама до Марка,
І Марчик радісно говорить
До песика і до kota:
«На море ідемо, на море,
Там, де човни і кораблі,
Води такої ще ніколи
Не бачив ти, не бачив Тім...»

Радіє Бровко – це ж чудово, –
Стрибати будуть по піску,
Орли з паперу кольорові
Полинуть з вітром угору.
Лиш котик Тім став воркотати:
«Нікуди не поїду я,
Залишусь краще біля хати,

Бо море це – не для kota...»

Вже світить сонечко пестливо,
Чайки кигичуть угорі,
В воді хлюпочуться весело
Великі люди і малі.
З піску собі будує хатку
На radoцax малий Марко,
Йому відерце і лопатку
Купила мама вже давно.
А завтра замок ще збудує,
І будуть жити там князі,

А на вершок його застромить
Ще синьо-жовті прапорці.

Ольга Гасцька

Леонид ПОЛТАВА

ЗАПОРІЖЖЯ

Тут мчалися козацькі коні
Шляхом татарської орди —
А нині котяться вагони
Заліза, криці і руди.

І там, де чумаки із Криму
Ішли з волами день за днем,
Заводи курять чорним димом
І в небо дихають вогнем.

Та запорізький дух і нині
Живе і буде тут рости:
Як стяг замає жовто-синій,
Скуе він зброю Україні,
Щоб раз на все перемогти!

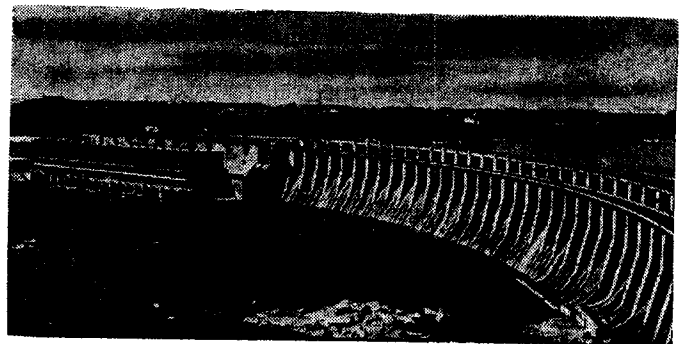
Запорізький дерев'яний собор »»»→



ЗАПОРІЖЖЯ — БАГАТЮЩА ОБЛАСТЬ УКРАЇНИ

Запорізька область з головним містом Запоріжжям, це багатюща частина української землі, що лежить над Дніпром в околиці колишньої Запорізької Січі. Через цю область проходять важливі суходільні й водні шляхи сполуки. Вони еднають Запорізьку область з Донбасом та південними областями — Николаївщиною, Херсонщиною і Кримом. На півночі Запоріжжя сусідує з Дніпропетрівською областю. Найважливішим водним шляхом ко-

мунікації й транспорту є Дніпро. Раніше великою перешкодою для судноплавства на Дніпрі були його пороги. Коли ж на Дніпрі побудовано велетенську гідроелектростанцію й залізо-бетонну греблю, стан води на ріці піднісся



Дніпровська гідроелектростанція

й закрив пороги. Тепер Дніпро став сплавною рікою на всій своїй довжині.

Запоріжжя, це старовинна українська земля, яка була заселена й мала високу культуру ще в доісторичні часи. Про це свідчать археологічні розкопки в околицях другого великого міста — Мелітополя. Учені археологи, що займаються досліджуванням старовини на підставі знахідок, розкопали численні предмети щоденного вжитку і багато золотих речей. В околицях міста Мелітополя, в селі Тамбовка збереглися печери „Кам'яна могила” з відбитками зображень тварин на стінах і стелях. Ці зображення вибили наші предки, що жили тут у IV-III століття до Хреста.



Металургійний завод у Запоріжжі

Поруч Запоріжжя й Мелітополя інші великі міста тут, це — Верхня Хортиця, Осипенко, Орхів, Гуляй-Поле, Кам'янка Дніпровська.

Місто Запоріжжя колись називалося Олександрівське. Раніше основним заняттям населення було хліборобство, тваринництво, рибальство, полювання. Дехто займався чумакуванням — возили сіль волами з Криму. Згодом Олександрівське стало розростатися в важливий торговельний центр. Славні були ярмарки. Сюди приїздили купці з далеких сторін — Криму, Полісся й Правобережної України. Привозили дерев'яні вироби, сіль, вино, шовк і вовняні матеріали, рушниці й порох, шкіру й шкіряні вироби.

Запорізька область багатує земними плодами. Тут ростуть помідори, кавуни, різні ягідні кущі, плекають ви-

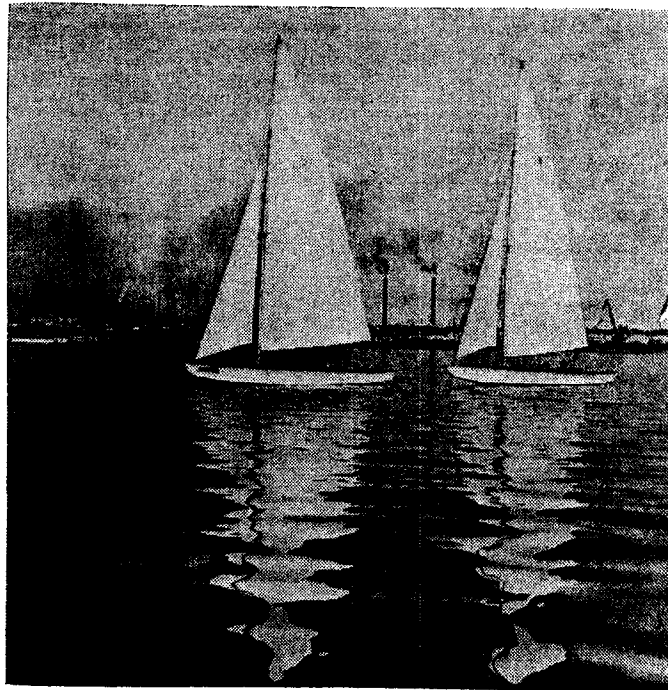


Збір овочів на Запоріжжі

ноград, городовину, овочі. Важливе місце займає тваринництво й молочарство. Завдяки тому розрослася харчово-консервна промисловість.

У надрах Запорізької землі багаті поклади вугілля й залізної руди. В останні часи Запоріжжя стало великим промисловим центром. Тут працюють металургійні заводи, що дають чавун і сталь. Тут машинобудівельні заводи. Населення міста зросло до чверть мільйона. В місті багато шкіл, бібліотек, кінотеатрів, є музей і драматичний театр. Численні парки й сади, найбільший із них ім. Івана Франка.

Нижче від величезної гідроелектривні ріка Дніпро розділюється на два русла — Старе й Нове. За десять миль ці русла зливаються знову. Між ними лежить острів — Велика Хортиця. Згадки про цей острів подибуємо



Яхти на озері в Запоріжжі

в давніх літописах. Тут наші князі збирали свої дружини до степових походів проти половців. Тут у 1223 р. зібралися українські полки перед битвою з татарами над річкою Калкою. У козацькі часи Хортиця стала осередком Запорізької Січі. На цьому острові побував Т. Шевченко.



„Кам'яна могила” в околиці Мелітополя

Тепер багатствами Запоріжжя користується Москва, але прийде час, коли ці скарби стануть власністю українського народу, що є правним хазяїном своєї землі.

В. Б.

(„Веселка“)

ТЕПЛІЙ ВІТЕР

Теплий вітер прилетів,
Весну красну обігрів,
Обласкав сади й поля —
Підсушилася земля.

Обійняв озимину,
Що покрила всю ріллю
Ніжно хмаркам підморгнув,
У всі куточки зазирнув.

Вже тремтять малі листочки —
Дерева сини і дочки.
Зеленіє і цвіте —
З теплим вітром все росте.

ПРО МАМУ

Моя мама чергує вночі...
Лиш природа казково вдягнулась,
Білу ковдру встелила собі
І матусі моїй посміхнулась..

Ще сніжинки блищать на щоці —
Мама з вулиці зиму принесла.
Легко вправно з шприцем у руці
Біль зняла і людина воскресла.

Може втома на плечі лягла,
Та сумною я мами не знаю.
Добре слово і тепла рука...
Ніжне серце... Я маму чекаю...

Вже мережить її сивина,
А в душі — молода і завзята.
Ще й сміється “Життя — глибина,
А я хочу багато пізнати!”

Щирим жартом підніме вона
Добрий настрій — і буде, як в свято.
Є у кожного мама своя.
І так люблю про маму писати.

У ТРАМВАЇ

У трамваї циганка просила
На руках у неї дитинча.
Голеньке, чим-небудь лиш прикрила
І словами гірко промовля:

“Дайте, люди, на хлібець святий,
Хоч окраєць, хоч копійку,
На руках синок малий
Дайте, люди, не жалійте!”

Так сказала, наче заридала.
Відізвалось серденько моє.
Циганятко кулачок смоктало,
Мама гривню на хлібець дає.

“Помолюсь ласкава пані,
Я за тебе і твоє дитя.
Бог почує всі твої прохання —
Дасть здоров'я й многії літа”.

Так прохачка з нами попрощалась.
Покотився рейками трамвай.
На папір мені це передалось.
Серце, не суди, а вболівай.

У ХЛІБНОМУ МАГАЗИНІ

По хліб бабуся з вузликом прийшла.
“Мені, свіженький, прошу, будьте-ласка,
Бо ще до пенсії днів зо два,
А з дідом нам вкусити важко.”

І загорнула хліб святий
В рушник, поклавши у клуночок.
“Допоможи, синок, старій
Закинуть вузлик на візочок”.

Чужа бабуся із села,
Бо руки в жилах пописались.
Чомусь вона одного дня
Мені навик запам'яталась.



Роман Лівчицький
 („Світ Дитини“)

Роман ЗАВАДОВИЧ

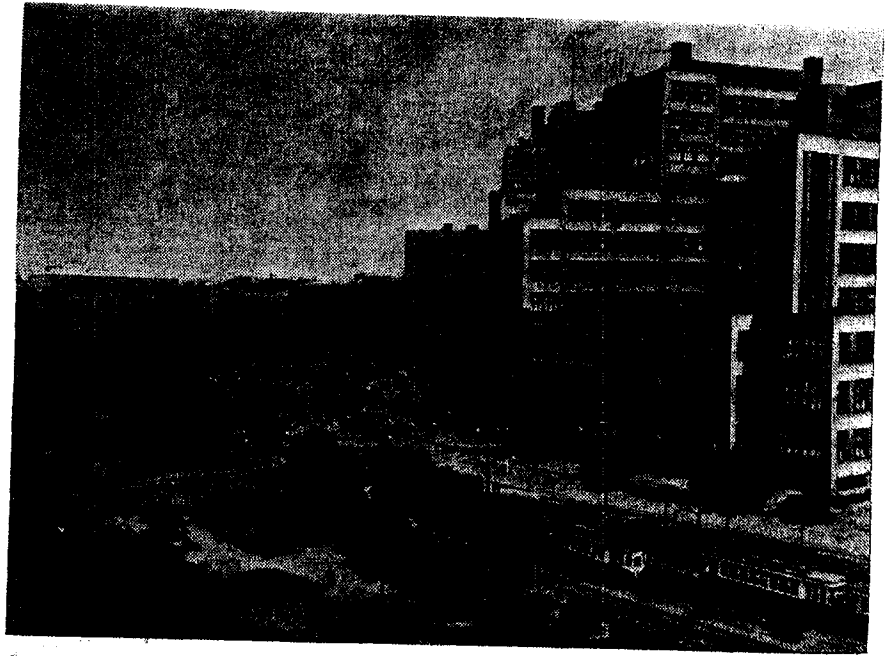
СЛОБОЖАНЩИНА

Хто Слобожанщини не знає,
Про Слобожанщину не чув?
Там лісостеп степам безкраім
Привітно руку простягнув.

Порита балками-ярами
Блакитно мріє рівнина,
То тут, то там над берегами
Гайок зелений вирина.

Там Харків, місто промислове
У чорнім лісі димарів —
Двигтять закурені будови,
Дзвенить машин залізний спів.

Гуляє вітер над ланами,
До Дону котиться Дінець,
І Харків мерехтить вогнями,
Мов самоцвітний камінець.



Вулиця в Харкові

СЛОБОЖАНЩИНА — СХІДНЯ ЧАСТИНА УКРАЇНИ

На схід від Києва, там, де міста Суми, Охтирка і Харків, простягається частина української землі, що зветься Слобожанщина, або Слобідська Україна.

Вдавніну тут на степах проживали всякі кочові орди-племени, які примандрували з Азії. Двісті років жила тут орда половців, які безнастанно нападали на українські землі над Дніпром і Десною та руйнували їх.

Українські князі вели завзяту боротьбу з половцями — ходили на них походами ген аж до ріки Дону. Боротьбою з половцями вславився особливо князь Володимир

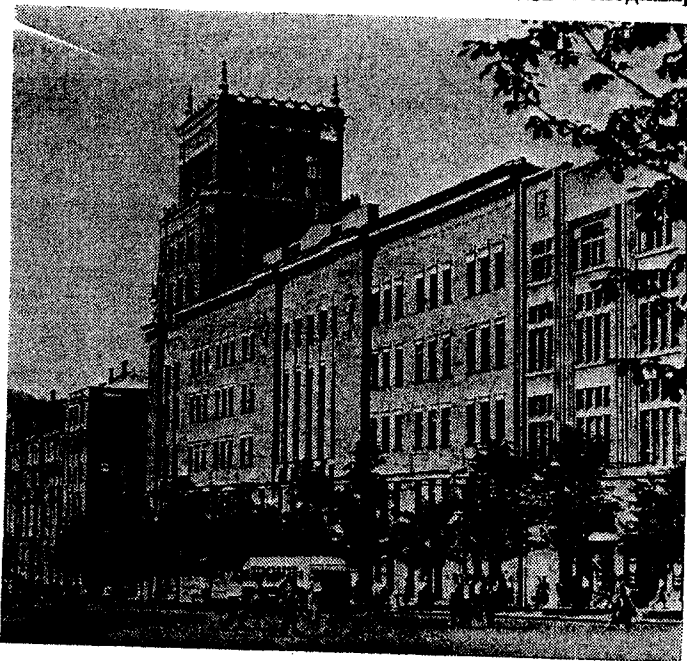
Мономах. Боротьба з половцями оспівана в знаному на весь світ нашому творі — в „Слові о полку Ігоря”. Ігор — це був князь, що панував у Новгороді Сіверському, на півночі України. 1185-го року він вирушив походом проти половців, в околицях сучасного Харкова звів з ними великий бій і — попав у половецьку неволю. З часів боротьби з половцями походить давній переказ про чарівне степове євшан-зілля. Запах цього зілля пригадав синові половецького хана рідні степи, і він утік з княжої неволі, у яку попав маленьким хлопцем. Поему про „Євшан-зілля” написав Микола Вороний. Вона надрукована в збірнику „Привіт, Україно, тобі!”.

Після половців почали нападати шляхами через степи Слобожанщини нові вороги України — татари. Боротьба з ними тривала довгі століття, і вся Слобожанщина обернулася на незаселений пустар — „Дике поле” аж до часів Козаччини.

На правому березі Дніпра — на Правобережжї — ставало українцям щораз тісніше жити, і довгі війни з поляками винищували край. Отоді тисячі козаків і селян почали переселюватись на лівий берег Дніпра — в порожні степи Слобожанщини. За короткий час постали нові міста — Суми, Лебедин, Охтирка, Харків і інші, заснувалося багато осель, що звалися слободи — від них і пішла тоді назва всього краю — Слобожанщина. Побудовано тут багато укріплень для оборони від татар, і все населення ходило завжди із зброєю напоготові.

Усього триста років минуло від часу, як козак Харко заснував місто Харків, а тепер воно, друге величиною після Києва, місто України — начислює кругло мільйон мешканців. Харків став головним містом Слобожанщини. Лежить він над річкою Харковом — притокою Дінця.

Населення Слобожанщини зростало дуже швидко, бо родючий чорнозем приманював поселенців, а до Харкова примандрували всякі ремісники; згодом постали тут

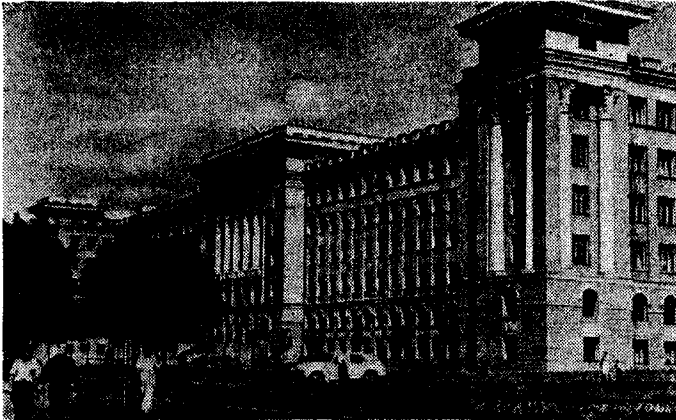


Будинок міської ради в Харкові

численні фабрики, розвинулася багата промисловість — хемічна, харчова і інша, тут виробляють тепер усякі машини, як от трактори, локомотиви, парові китли, мотори, тут є також багато великих друкарень.

1805-го року в Харкові засновано перший на Україні університет; тепер є тут багато різних наукових закладів, шкіл, інститутів, театрів, музеїв, бібліотек.

У Харкові жив довгі роки і навчав у колеґіюмі славний український філософ і письменник Григорій Сковорода. В селі Основа, що вже з'єдналося з Харковом, народився відомий український письменник Григорій Квітка-Основ'яненко. Він і прожив майже все своє життя в Харкові, брав участь в заснуванні першого харківського



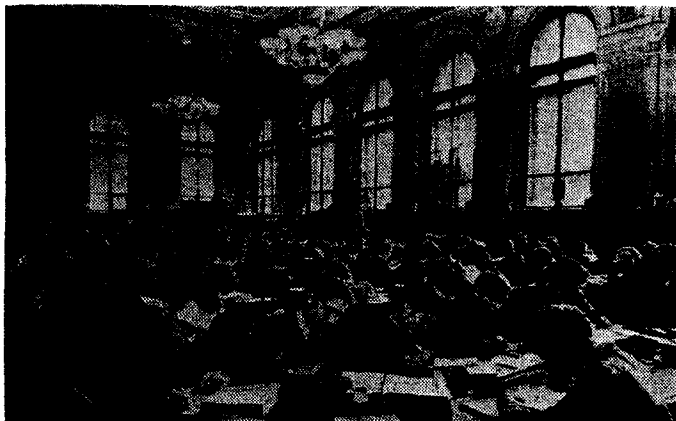
Медичний Інститут у Харкові

театру і згодом став його директором; при його участі тут почав виходити 1816 року журнал „Український Вісник“.

Харків лежить у близькому сусідстві з Донецьким басейном — Донбасом і тому міг розвинутися на одне з найбільших промислових міст України. Він є також найважливішим залізничним вузлом у східній Україні — звідси йдуть залізничні шляхи в шістьох різних напрямках: до Києва, Москви, до Донбасу і Ростова над Доном, Миколаєва і Херсону над Чорним морем.

Інше важливе місто Слобожанщини, Суми, засноване в другій половині XVII століття селянами й козаками-переселенцями. Воно мало тоді назву Дикого Поля. Сумський козацький полк відібрав охоту татарам нападати на місто й околицю.

У Сумах розвинулася промисловість, зокрема виробляють тут машини й апаратуру для хемічної й вугільної



Читальня бібліотеки харківського університету



Вулиця в Сумах

промисловости та компресори високого тиснення. На Сумщині є великі плянтації цукрових буряків, що їх переробляють на цукор у місцевих цукроварнях, плянтації тютюну, велетенський завод суперфосфату, млини, цегельні, текстильні фабрики.

З пам'ятників архітектури звертає увагу Преображенський собор, якого позолочені бані збереглися досі. В Сумах є історично-красознавчий та мистецький музеї. Місто потопає в зелені.

Великий музей з картинами українських малювців є також в іншому місті Слобожанщини — Лебедині. Околиці цього міста славні рогатою худобою й птахівництвом.

На Слобожанщині лежить стародавнє місто Путивль, оспіване в „Слові о полку Ігоревім“. З цього міста новгород-сіверський князь Ігор Святославич вирушив у свій славетний похід проти половців. На мурах цього міста



Стадо расових корів в околиці Лебедина

дружина князя Ігоря — Ярославна оплакувала рани й неволю свого геройського чоловіка. Віймки зі „Слова“ були друковані у „Веселці“ ч. 6, 1955 р. з ілюстраціями П. Андрусєва. У путивльському музеї зберігаються численні пам'ятки багатівікового минулого міста.

Слобожанщина — це погранична земля, яка межує з Московщиною, тому тут — найбільше по містах — живуть також москалі. Примають їх багатства України, і українське добро вивозять вони у Московщину, грабуючи наш край, як колись половці й татари.

Але перетривав український нарід століття в боротьбі з степовими наїзниками-грабіжниками, перетривав й московсько-большевицьку неволю і стане сам володарем своєї землі та її безмежних багатств.

У СВЯТО МАТЕРІ

Травень розкинув
Квіти в діброві,
Килими стелить,
Трави шовкові.

То не пташата
Щебечуть в гаю,
Хлопці й дівчата
Пісню співають.

Хлопці й дівчата
Прийшли з квітками
Пошанувати
Три наші Мами.

Що першу – нашу
Матінку рідну.
Добру, мов сонце,
Любу, погідну.

Другу – Вкраїну:
Тугу-надію.
Третю - на небі
Матір Марію.

Леся Храплива

ЧОБІТКИ

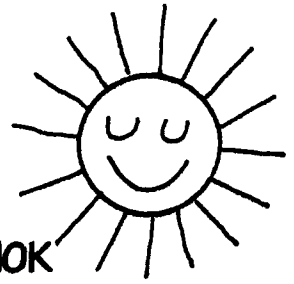
В мене є чобітки –
Скороходи.
У садок, до луки,
На городи –
Носять скрізь мене ті чобітки,
Лиш дзвенять по стежці підківки.
Залетів до ріки
В перегонці,
Замочив чобітки
В ополонці.
Мати лас: „Не йди до ріки!”
Я кажу: „Занесли чобітки”.

Платон Воронько





Орляча Розвага



СМІЛОВИНИ



ПРАКТИЧНИЙ ОНУК



— Бабусю, ти завжди говориш, що на зло треба відповідати добром...

— Так, сонечко.

— Тоді ти можеш купити мені морозиво. Я розбив твої окуляри.

ВВІЧЛИВА

У переповненому трамваї дівчинка запитує стареньку, що стоїть поруч:

— Бабцю, хочете сісти на моє місце?

— Дякую, дитинко, ти дуже ввічлива.

— Тоді не відходьте, через три зупинки я зійду.

ЖИВЕ РАДІО



Дідусь дремає у кріслі, голосно посвистуючи носом.

Маленький онук крутить гудзики на його камізельці.

— Що ти робиш?— питає бабуса.

— Хочу переключити на іншу хвилю.

ПОДАРУНОК



Малий Назарко приніс мамі букет квітів.

— Де ти їх узяв?— здивовано спитала мама.

— У тітки Павліни.

— А вона про це знає?

— Звичайно знає. Вона ж за мною гналася.

УСЕ Є

Діти бавляться на подвір'ї.

— У нас є цифрова відеокамера, — хвалиться Андрійко.

— А у нас новий автомобіль, — урочисто оголошує Павлик.

Ганнуся послухала та й каже:

— А у нас тепер усе є. Тато дістав радикуліт, а мама сказала: "Нам цього тільки й не вистачало".

ГОЛОВНЕ НЕ ПЕРЕЙМАТИСЯ.



— Пані Камінська, ваш Стасік випадково випив бензин і тепер гасає по подвір'ї як навіжений!

— Прошу тим не перейматися. Бензин закінчиться і він зупиниться.

ПОРАДИ МУДРОЇ СОРОКИ



Листи для Мудрої Сороки слати на адресу Редакції (див.: II стор. обкладинки) з допискою: —Для Сороки".

ДОРОГА СОРОКО!

Я маю бути їжаком на вогнику. Як найкраще схарактеризуватися?
Льоньо

ДОРОГИЙ ЛЬОНЮ!

Три дні не голитися. Сорока

Ж Ж Ж

ДОРОГА СОРОКО!

Котрі хлопці найпалкіше кохають? Бльондини? Чи брюнети? Самітна

ДОРОГА САМІТНА!

Ні сі, ні ті. Найбільше палкі ті, що лисі. Сорока

Ж Ж Ж

ДОРОГА СОРОКО!

Чи може бути мішаний рій, тобто хлопці й дівчата разом? НЕПЕВНИЙ

ДОРОГИЙ НЕПЕВНИЙ!

У новацькому віці виховний процес краще проходить у роях однієї статі. Але у виїмкових випадках (на пр. нема більше дітей) може бути й мішаний рій.

Сорока

Ж Ж Ж

ДОРОГА СОРОКО!

У нас є один братчик, який ставить новаків у лаву на відкриття сходин. Чи це можна? Спостережлива

ДОРОГА СПОСТЕРЕЖЛИВА!

Традиційною уставкою для новацтва є круг. Але новаки стають у лаву тоді, коли присутні теж інші улади, на пр. на збірці станиці. Сорока

Ж Ж Ж

ДОРОГА СОРОКО!

Чи то правда, що в Австралії ходять коміть головою? Борис

ДОРОГИЙ БОРИСЕ!

Ні, то в нас ходять догори ногами. Сорока

ЗМІСТ ч. 132

ВІТАННЯ	1
МУДРІСТЬ СІРИХ ОРЛІВ	
Теренові гри і змаги - С. О. Надя Кулинич.....	2
Пластові табори новиків – о. Олександр Буцацький.....	3
ЩО РОЗКАЖЕМО НОВАЦТВУ?	
Перші радощі – Анатолій Пашкевич.....	5
Мишка–кришка – Лідія Іванів.....	7
Великдень на Україні.....	8
МАЙСТРУЄМО	
Голуб – С. О. Денис Беднарський.....	10
Рибальський човник – С. О. Наталя Кияк.....	11
Кораблик – С. О. Наталя Кияк.....	11
Коробочка для писанки – С. О. Наталя Кияк.....	12
ДІТИ СПІВАЮТЬ	
Перша пташка – Л. Коломієць/М. Стеценко.....	13
Матусина хустина.....	14
Благослови, мати.....	15
НОВАЦЬКИЙ ТАНОК: Ягілочка	16
ІГРОВИЙ КУТОК – Змагові ігри	17
САМОДІЯЛЬНА ГРА: Двоє жадібних ведмежат	20
ІЗ ПРИРОДНИЧОГО ЗАПИСНИКА	
Цікаве про рослини – С. О. Ліда Пруська.....	23
Як ми кажемо на собак - С. О. Юля Жданович.....	25
Лев – С. О. Марічка Денис.....	26
РОЗГАДАЙТЕ? - С. О. Надя Кулинич	27
ПРИКАЗКИ	28
ЦІКАВЕ ЗВІДУСІЛЬ	
Злинуть воскресні пісні – Василь Щурат.....	29
Квітень.....	29
Травень.....	29
Червень.....	29
Перше квітня день обманів.....	30
На море ідемо – Ольга Гасцька.....	30
Запоріжжя – Леонід Полтава.....	31
Запоріжжя – багатюща область України – В. Б.	31
Теплий вітер – Роман Лівчицький.....	33
Про маму – Роман Лівчицький.....	33
У трамваї – Роман Лівчицький.....	33
У хлібному магазині – Роман Лівчицький.....	33
Слобожанщина – Роман Завадович.....	34
Слобожанщина – східня частина України – Б. Д.	34
У свято матері – Леся Храплива.....	36
Чобітки – Платон Воронько.....	36
ОРЛЯЧА РОЗВАГА	37
ПОРАДИ МУДРОЇ СОРОКИ	38